

V 90. rokoch bol predsedom Federálneho zhromaždenia

Pomník A. Dubčeka na cintoríne v Slávičom údolí

„Alexander Dubček dozaista nebol politický génius. Ani sa za takého nikdy nevydával, nikdy nepovažoval. Bol to však nepochybne čestný a statočný človek a politik. A to nie je málo. Politik, ktorý nechcel a nevedel byť cynik ani číry politikár. Niet sporu o tom, že pre naše úrady a československý štát vykonal veľa osožného. V nejednom prípade aj priekopníckeho. Vo svete ho mnohé popredné osobnosti hodnotia a cenia vyššie ako doma.“

Ján Uher, spolupracovník A. Dubčeka

normalizačné prenasledovanie. Režim z neho systematicky urobil faktického väzňa na slobode, degradovaného do pozície robotníka v Západoslovenských štátnych lesoch a denne ho sledovala Štátna bezpečnosť.

Dubček, na rozdiel od mnohých iných predstaviteľov reformného procesu, napriek tomu svoju podporu myšlienkam socializmu s ľudskou tvárou nezaprel. Proti prenasledovaniu protestoval listami, otvorene kritizujúcimi normalizačný režim. Zvýšená aktivita Dubčeka sa prejavila koncom 80. rokov viacerými kritickými listami.

POSLEDNÝM PREDSEDOM FEDERÁLNEHO ZHROMAŽDENIA

Počas novembra 1989 sa Dubček zapojil do revolučných udalostí a svojou autoritou sa pripojil k zmenám v spoločnosti. Davy manifestujúcich na námestiach ho prijali srdečne a ľudia po jeho vystúpeniach prevolávali heslo „Dubček na hrad!“. Mal ambíciu stať sa prezidentom Československa, nenašiel však podporu u kľúčových aktérov novembrových udalostí, ktorí presadzovali za prezidenta českého disidenta Václava Havla. V Dubčekovi zostali trpké pocity, hoci bol zvolený za predsedu Federálneho zhromaždenia. Začiatkom 90. rokov, keď sa konštituovala samostatná Slovenská republika, stál na pozícii fe-

derálneho štátu, napriek tomu sa uvažovalo, že ako svetovo známa osobnosť by sa mohol stať jej prvým prezidentom. Tieto plány zhatila tragická autonehoda na diaľnici medzi Prahou a Bratislavou, ktorej následkom podľahol 7. novembra 1992.

V pamäti ľudí na Slovensku a po celom svete zostane navždy zapísaný ako symbol socializmu s ľudskou tvárou a s charakteristickým úsmevom, ktorý bol pre celú jednu generáciu symbolom nádeje.

CHCEŠ VEDIĚT VIAC?

Odporúčané webstránky:
www.upn.gov.sk; www.enrs.eu

• tasr •

ALEXANDER DUBČEK

NAJZNÁMEJŠÍ SLOVÁK VO SVETE

Alexander Dubček bezpochyby patrí medzi najznámejšie osobnosti Slovenska. Väčšina ľudí si ho pamätá ako srdečného človeka a politika s úsmevom. Aj preto sa stal tak populárnym medzi verejnosťou, predovšetkým v roku 1968, kedy vďaka nemu veľa ľudí uverilo, že socializmus môže mať ľudskú tvár. Jeho meno sa stalo v roku 1968 symbolom nádeje na lepší život pre milióny obyvateľov vtedajšieho Československa.

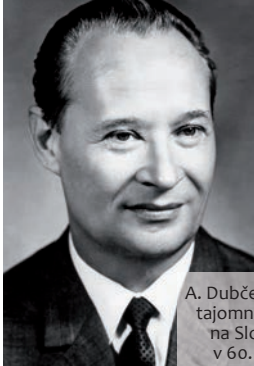
20. roky

Rodný dom A. Dubčeka v Uhrovci

60. roky

A. Dubček tajomní na Slo v 60. l

Dubčekove reformy zastavili až sovietske tanky v auguste 1968

80. roky

V roku 1988 dostal od univerzity v Bologni čestný doktorát

50. roky

A. Dubček ako vedúci tajomník KV KSS v Banskej Bystrici v roku 1953

1968

Stretnutie s L. Brežnevom v Bratislave v auguste 1968

V augustových dňoch 1968 bol Dubček najpopulárnejší politik v Československu

Počas Nežnej revolúcie ľudia skandovali Dubčekovo meno

MLADOSŤ

Alexander Dubček sa narodil v roku 1923 v Uhrovci, v rovnakom dome, ako Ľudovít Štúr. Krátko po jeho narodení sa rodina presťahovala do Sovietskeho zväzu. Osud ich zavial až do ďalekého Pišpeku v Kirgizsku, kde mladý Alexander strávil časť detstva v komunite robotníkov kladúcich základy socialistickej výstavby. V roku 1933 sa presťahovali do mesta Gorkij (Nižnij Novgorod), kde Dubček absolvoval strednú školu. Do Československa sa Dubčekovci vrátili až koncom roku 1938. Na Slovensku vznikol v roku 1939 samostatný štát s nedemokratickým režimom, v rámci ktorého sa komunistická strana ocitla na indexe zakázaných strán. Nasledujúce obdobie bolo pre členov komunistickej strany a sympatizantov bolševických ideí neľahkým časom prenasledovania a práve v tomto čase, **v lete 1939, vstúpil mladý Alexander do vtedy ilegálnej komunistickej strany.** Keď v auguste 1944 vypuklo Slovenské národné povstanie, odišiel do hôr pomáhať partizánom a aktívne sa zapojil do bojov s Nemcami, dokonca bol dvakrát ranený. Účasť v odboji mu vytvorila ideálne podmienky pre vstup do aparátu KSČ a v roku 1949 začal v komunistickej strane pracovať ako politický pracovník. Jeho stranícka kariéra sa začala v Trenčíne, kde bol už v roku 1951 vedúcim tajomníkom Okresného výboru KSS a v roku 1953 vedúcim krajským tajomníkom KSS v Banskej Bys-

trici. Následne odišiel na stranícke štúdium do Sovietskeho zväzu, kde ho zastihol aj Chruščovov prejav odhaľujúci zločiny stalinizmu. **Stranícky vzostup Dubčeka pokračoval v roku 1963, keď sa stal 1. tajomníkom strany na Slovensku, čo sa prejavilo postupným uvoľnením režimu.**

ĽUDSKÁ TVÁR „SOCIALIZMU S ĽUDSKOU TVÁROU“

Vrcholom politickej kariéry Alexandra Dubčeka bol nepochybne rok 1968. V januári 1968 bol na rokovaní predsedníctva ÚV KSČ zvolený za prvého tajomníka a cesta k reformám režimu bola otvorená. V rámci systému dal priestor viacerým reformám: odstráneniu cenzúry, otvoreniu hraníc so Západom, ekonomickej reforme, rehabilitácii obetí teroru 50. rokov, vzniku nekomunistických spolok, federalizácii štátu. Obyvatelia to vítali s nadšením a **Dubček si získal dôveru v takej miere, ako sa pred ním ani po ňom žiadnemu komunistickému politikovi nepodarilo. Jeho osobnosť a charizma dávali heslám o ľudskej tvári dôveryhodnosť.**

Demokratizácia však vyvolala nevôľu Sovietskeho zväzu, ktorý bol odhodlaný zastaviť reformy za každú cenu. Ak by chcel Dubček v lete 1968 zabrániť invázii vojsk Varšavskej zmluvy, musel by zastaviť niektoré reformy. Po celý rok 1968 nedokázal správne odhadnúť zámery Sovietov, a to ani zoči-voči bezprostrednej hrozbe na rokovaníach v Čiernej nad Tisou. **Invázia z 21. augusta**

ho šokovala a vnímal ju ako osobnú tragédiu. Sovieti Dubčeka internovali na horskej chate na Ukrajine. Masové protesty proti okupácii prinútili Sovietov zmeniť stratégiu a na rokovania do Moskvy dopraviť aj Dubčeka. Československá delegácia tu ustúpila tlaku Sovietov, ktorému napokon podľahol aj Dubček. Jeho rozhlasový prejav po návrate z Moskvy, ktorým občanov informoval o výsledkoch rokovaní, so zatajeným dychom počúvala celá republika.

V apríli 1969 bol Dubček v pozícii 1. tajomníka nahradený Gustávom Husákom a stal sa predsedom parlamentu. Tragickým vyústením Dubčekovej ústupovej taktiky sa stali udalosti z augusta 1969, kedy po násilnom potlačení masových protikupačných protestov Federálne zhromaždenie prijalo tzv. obuškový zákon, sprísňujúci tresty pre demonštrantov. Zákon podpísal aj Dubček, na ktorého veľmi naliehal Husák, pričom Dubček napokon tomuto tlaku podľahol. Sám to neskôr považoval za najväčšiu chybu svojho života.

ŽIVOT V NORMALIZÁCII

Krátko nato bol odvolaný z vedúcich straníckych a štátnych funkcií a v januári 1970 nakrátko odišiel na miesto československého veľvyslanca v Turecku. Po návrate bol vylúčený z KSČ a všetkých spoločenských organizácií, a tak sa začalo jeho